

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izjava vsek dan nasev ne
delja in prenesevo.

Izvod tistih člankov
zadnje številke.

Uredniški in upravilski pro-
stor: 2657 So. Lawndale ave.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4625.

LETTO—YEAR XIV.

Cena nova

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office

at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1873.

Chicago, Ill., petek, 21. oktobra (Oct. 21) 1921.

Subscription \$5.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 245.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ŽELEZNIŠKE MAGNATJE SE PRIPRAVLJajo za STAVKO.

STANOVANJA ZA STAVKO.
ZE SE PRIPRAVLJajo V ŽE-
LEZNIŠKIH VOZOVIN.

V velebnisnikom časopisu ogla-
šajo se stavkokaze.

Chicago, Ill. — Železniški magnati, to je predsedniki raznih železniških družb, skrčajo prikazati javnosti, da lahko vdržujejo železniški promet s popolnoma zelenimi ljudimi, ki nimajo pojma o železniškem obratu. To pokazuje, da so predsedniki železniških družb ostali stari "blufarji," ker hočejo javnosti navestiti nekaj, da se lahko izvede, kar je nemogoče investi, ali pa sami ravno toliko razumejo o železniškem obratu, kot tisti zeleni stavkokazi, za katere oglašajo v velebnisnikem časopisu.

Zaupniki železniških organiza-
cij injavijo, da se železniške družbe pripravljajo že mesece za stavko. Na strategičnih železni-
ških križiščih grade visoke ograje, sredi katerih se bodo nahaja-
la bivališča za stavkokaze. Na-
vadne tovorne vozove so porinili na stranske tire, v katerih bodo prebivali stavkokazi kot navadna živila. Železniški predsedniki mol-
če na obtošbo, ali pa pravijo, da ni res, da se pripravljajo bivali-
šča za stavkokaze. V revno isti
sapi pa stekajo, da se pripravljeni na boj in so bojevali do konca. Take injave so seveda v proti-
sljivo z zamikanjem železniških predsednikov.

Vzhodne železniške družbe so že do dajejo predstavljajočosti za stavkokaze v velebnisnikem časopisu. Železniške družbe v srednjem zapadu prično tudi kmalu oglaskati za stavkokaze.

Železniške družbe računijo na penzioniranec, da se odzovejo klicu za stavkokaoštvo. Ta je res lepa, če bodo hromi, glubi in na-
poli slegi ljudje obraviali železni-
ške. Železniška služba je napo-
ra za popolnoma zdrave ljudi, zdaj pa hočejo železniške družbe izročiti človeška življenja v var-
stvo hromcem in invalidom, ki so bili odpuščeni, ker niso bili več zmožni opravljati železniške službe. Tako početje pokazuje, kako malo senijo predsedniki železni-
ških družb slovenska življenja.

Dalje računijo predsedniki železniških družb, da se ogizajo kot stavkokazi železniščarji, ki so bili, v zadnjem letu odpuščeni.

Teh je okoli pol milijona. Železni-
ški magnatje pač menijo, da so ti ljudje tako izstradani, da vprašajo za stavkokaoštvo. Zopet dokaz, da so železniške družbe od-
puščale uslužbence namenom, da ustvarijo sestrano rezervno ar-
mado železniščarjev. Od avgusta 1920 do marca 1921 je bilo odpu-
ščenih 27.5 odstotkov železniških uslužbencev ali 804,756 oseb. Po marcu so jih odpustili še nekaj tisoč železniščarjev. Med temi železniščarji je seveda največ takih, ki so delali na železniških progah. To govorji, da se tudi železniške proge nahajajo v celo slabe-
m stanju, kar seveda mnogi ne-
sreče na železnicah.

PISARJI HOČJO STAVKATI.

Cincinnati. — Člani bratovščine pisarjev železniških in paroplov-
nih družb nastavljeni pri eks-
preznih in postajnih uradih, so se z veliko večino izjavili za stavko. Od glavnega stana svoje organizacije zahtevajo, da predloži njihove zahteve podjetjam in ako bodo iste odkionjene, pričnejo takoj s splošno stavko.

"MISERIJA" GA JE OSLE-
PILA.

Portland, Ore. — H. Thurbur je kupil "misericordia" in jo isplil. Izgubil je vid. Zdaj tolik George Yrotko, ki mu je prodal "me-
sodino".

PROTEST PROTI LEWINI NA KONVENCIJI ILLINOISKE FEDERACIJE.

Aurora, Ill. — (Feder. Press.)

Delegatje organiziranih rudarjev v Illinoisu so predložili rezolu-
cije na tukajšnji konvenciji Illinoisake delavake federacije, v
kateri osovojajo akcijo predsednika Lewisa v kantski aferi in odob-
ravajo staliče Aleksandra Ho-
wata, ki je šel rajši v zapor kakor
da bi se tak uklonil industrijal-
nemu sodišču.

RUSIJA ZMAGUJE KLJUB VSEM OVI- RAM, PRAVI LENIN.

Vsele vsem napakam napreduje
nova ekonomika stavka.

FRANCOSKA REVOLUCIJA JE NADKRILJENA.

Moskva, 19. okt. — Vladimir Iljič Ulianov-Lenin, ki se je ravnokar vrnil s počitnic, je v dol-
gem članku, ki je izdal v moskovski "Pravdi", podal nekoliko pre-
gleda o delu ruskih revolucionarjev v zadnjih štirih letih. Po nje-
govem mnenju je revolucion je-
spela in Rusija koraka naprej kljub
vsem težavam in neštevilnim oviram.

"Oktoberska revolucija — piše Lenin — je strmoljivala feodal-
nost in barbarski kapitalizem, ki
sta bila coklij ruške kulture. Pri-
vajamo si čast, da smo izvršili
takoj v popolnem delu v tem

času kot Francosci in Angličani v
njihovih revolucijah. Angličanska
revolucija leta 1649. in velika
francoska revolucija nista bili ta-
ko uspešni. Po štirih letih ruske
revolucije smo prepričani, da imamo
prav. Nikdar se nismo ustra-
šili velikih nalog in odrivali stran-
vašnih problemov kakor to delajo
zadnjene države.

Odpravili smo verako ignoran-
co in sramoto neenakosti med mo-
šem in ženo. Sovjetski režim je
maksimum demokracije za kmete
in delavce. Dali smo svetu nov
tip demokracije — namreč diktatu-
rato proletarijata. Pri tem pa
seveda ne pozabljamo in ne tajimo,
da smo naredili mnogo napak
in jih delamo še danes, toda vse
napake so za nas dobri žola. Naša
najtežnejša naloga je graditev
naše gospodarske stavbe, kljub
temu pa napredujemo".

NOVE OMELJITVE ZA ŽE- LEZNIKE IN TUJEZNIKE DELAVCEV.

Washington, D. C. — Kongres-
nik Albert Johnson, predsednik in-
zeljeniškega zborniškega odse-
ka, je v začetku tedna predložil
zbornici predloga, ki določa, da
se morajo tujezniki registrirati
vsako leto, če hočejo postati državljanji. Tujezni, ki ne mara-
jo postati ameriški državljanji, so
oprščeni registracije.

Ta predlog ima namen, da
lahko vsada opazuje nazore kan-
didatov za državljanstvo in go-
spodarstvo in politiki, da radi-
kalni elementi ne bodo dobili dr-
žavljanjskih papirjev, češ, da so
nasprotviki teorije o ameriških
npravah. To je zopet nova vari-
acija Johnsona v njegovem kam-
panji proti delavskemu radikalizmu.

Tistega dne je pa tudi senator
Harris iz Georgije predložil sena-
tu predlog, da se še bolj inzelje-
vanje omesti, kajti po tej predlo-
gi imajo Američani prednost, če
ihčejo delo.

VLAK OROPAN.

Moose Jaw, Sask. — Zdi se, da
so roparji prenali svoj delokrog
v Kanado, ki se pedajo z oropan-
jem vlakov. En sam ropar je o-
ropal blagajno eksprese družbe
med postajama Swift Current in
Moose Jaw. Po izvršenem zločinu
je skočil z vlaka, ko je pričel vo-
ziti počasi.

FARMARJI SO SE ZBUDILI.

PO SVOJI ORGANIZACIJI PRI- POROGA VLADNO ORGATO- VANJE ŽELEZNIK.

Železniška ravnateljstva obtoč-
jejo slabega gospodarstva.

Washington, D. C. — Dolgo da-
sa so farmarji molčali in prena-
šali trpeljenje, ki ga je na eni
strani prineslo znižanje vrednosti
poljskega pridelka, kadar zapu-
šča farmarje, na drugi strani pa
visoka voznina za prevažanje
poljskih pridelkov.

Farmarji so se zadnja leta or-
ganizirali politično in gospodarsko.
Seveda niso njih organizaci-
je popolnoma perfektna, ampak
so na potu, da se izpopolnijo. Zna-
čilno je pri ameriških farmarjih,
da vidijo svoje naravne zavezu-
nike v delavcih in ne v velepos-
talih in bankirjih, kot je to na-
vadi v starem kraju.

Gospodarske farmarske organiza-
cije so centralizirane v Farmar-
skem narodnem svetu. Ta orga-
nizacija je zdaj odposila pred-
sedniku Hardingu v pondeljek peti-
cijo, v kateri priporoča, da kon-
gres zaključi, da se železnicu iz-
roče v enoto obravljajo vladni
peticiji, da stavka odvaja vladni
časovni vrednosti.

Farmarska organizacija pravi,
če se znižajo železniški delavci
mezdje železniščarjev, tedaj bo
uničena kupovalna moč konsum-
tentov.

Peticija, ki jo je poslala far-
marska gospodarska organiza-
cija predsedniku, pokazuje, da se
farmarji danes zanimajo za
vse dogodek in da ne pojdejo pro-
fesionalnim političarjem zlep-
na limanice pri prihodnjih volit-
vah.

OKOLI STO DEČKOV OTROVA- NIH V POBOLJEVALNI ŠOLI.

Chicago, Ill. — V St. Charle-
sovi državni poboljevalni šoli,
v kateri je okoli 850 dečkov, je v
torek nenadoma oboleslo okoli sto
dečkov po obedu. Nekateri so
bruhali iz sebe, drugi so dobili
drisko. Simptomi so torej taki,
kakršni so bili pri pojedini du-
hovščini v nekem hotelu in po ka-
teri so velebnisni delavci v kuhinji.
Dali so poroča, da zdravniški
delavci preizkušnje, da doženejo
vzroke otrovanja.

Poboljevalna šola je javen za-
vod in ljudstvo ima pravico za-
tevati, naj se nikar ne objavijo-
jo take pravilice o zastrupljenju,

ampak pove se naj resnica in
krive kaznujejo.

SODNIK SE JE SAM OBODIL NA DEMARCO KAZNET.

Honolulu, 19. okt. — Sodnik J.
B. Lightfoot, ki je bil aretiran za-
radi prehitre vožnje z avtomobi-
lom, je stopil pred svoje sodišče in
se vpraskal, če je kriv. Odgovoril je
sam sebi, da je kriv in nato
se je obodil na \$10 denarno kaz-
ni. "Upam da te to nudi sploš-
nost," je reklo sam sebi, ko
je vzel deset dollarjev iz snega le-
pa in ga vtaknil v drugi lep.

VLAK OROPAN.

Moose Jaw, Sask. — Zdi se, da
so roparji prenali svoj delokrog
v Kanado, ki se pedajo z oropan-
jem vlakov. En sam ropar je o-
ropal blagajno eksprese družbe
med postajama Swift Current in
Moose Jaw. Po izvršenem zločinu
je skočil z vlaka, ko je pričel vo-
ziti počasi.

STAVKE NA ŽELEZNIČAH NE BI SMELI BITI ZARADI EVROPSKIH DELEGATOV!

Kansas City, Kans. — Postajni
poveljniki Ameriške legije, ki tu
zborujejo, so naslovili na železni-
čarske unije rezolucijo z zahtevo,
da se stavka odloži za toliko časa,
da ne bo oviral maršala Foeha
in drugih "odličnih gostov" iz
Evrope, ki pridejo na konvencijo
Ameriške legije!

AMERIŠKI RUDARJI DO- BILI RUDNIKE V RUSIJI.

Sovjetska vlada je dala Haywoo-
du in 2800 ameriškim rudar-
jem bogato koncesijo.

RUSIJA KUPI AMERIŠKE TOVARNE.

Moskva, 20. okt. — "Big Bill" Haywood, bivši voditelj I. W. W., ki je bil obsojen na dvajset let, je v Združenih državah zaradi vojnega zakona in kateri je zadržal spomlad pobognil v Sovjetsko Rusijo, je dobil bogato koncesijo premoga v kotlini Kusneki, v zapadni Sibiriji. Kotlina Kusneki se nahaja kakih stotij južno od Omaka in je bogata na premog.

Haywood je dobil koncesijo kot ustanovitelj in voditelj ko-
operativne družbe železniških rudarjev, ki je pripravljen naseliti se v omenjenci kotlini in obravljati premog, ki je v primeru z 12½-odstotnim zni-
žanjem meze v juliju, tedaj bo stavka odvrgnjena. Ali obenem so
izjavili, da ne verjamejo v obilje-
železniških ravnateljev in rav-
nega tako ne v miglje železniških korporacij.

Dolgo časa so brili norce iz-
nas in nas oplenjevali, in zdaj smo se uvrstili, da se branimo," tako je neki odbornik pokazal na stvar. Ravnatelji so se odločili, da pridružijo v bitku in do današnjega
dne ni viša podvaja ničesar, da jih ustavi. Seveda bo boj, boj, kakršnemu bi se radi ognili, ako voda ne bo nadaljnega znižanja
meze. Današnja akcija eriejske železnic, ki je odredila ponovno znižanje meze, ne bo pomagala razjasniti položaja, ampak po-
vzroči bo, da ne bo upanja za mir."

Zelo presenetljivo so se glasile besede delavskih zastopnikov v Washingtonu, ki so bile izgovorjene pod obilje, da ne bodo citirane, in ki so se nanašale, da nima županja v Hardingu, Hooverju ali katerega drugega člena administracije. Delavski depart-
ment je bil tako znižan in pristri-
zen, da je njegov vpliv le še po-
imen. Železniški delavski odbor je pa že o nekaterih vprašanjih odločil v prilog železniških kom-
panij. Zaradi tega nimajo delaveci tribunala, na katerega lahko apeli-
rajo z zaupanjem, kadar gre za resno stvar. Delavstvo zdaj ne
zaupi vladni, pripravljen je na zahrnlost pri obljubah od strani javnih uradnikov.

"Prva stvar, ki je potrebna, da se izvrši v interesu mirne izrav-
nave, je to, ako je mogoče, da voda prisili eriejsko v površju: vojno! Pozabimo, da je bil Ne-
mec naš sovražnik. Največji pa-
trijot je danes tisti, ki deluje za
mir in olivljenje trgovine z Nem-<

DOPISI.

Willard, Wis. — Z jesenjo je prišlo padati listje z dreves. Zaostno in gladajo goli drevesni vrhovi oznanjujoč, da se bližamo neljubi zimi. Farmar hiti pravljati svoje pridele, ki so bili letos razun koruze bolj pisi. Za farmarje ne bi korilil nene go bogatejši pridelek, ker danes farmarjev pridelek ne velja nič. Vse kar farmar proda, mora dati za aramotno nizko ceno, kar pa kupi mora plačati drago. Če farmar proda mesaru kravo nad pol tone težko, tedaj mu jo ta plača po 2 ali pa 2 in pol centov. Teko za funt, ako pa gre knipiti meso, ga mora plačati po 18 do 20 centov. Raynotake je z mlekom, smetano in sirom. Farmar je izkoričan na vseh krajinah in poleg tega so se oglašile še banke, ki so mu odpovedale kredit. Povzročitelj in izkoričevalce farmarjev je isti, kakor izkoričevalci delavcev. Oba sta izkoričana od istih velebiznških interesov.

Skraini čas je, da se farmarji in delavci bolj tesno politično organizirata. Le potom močne organizacije nam bo mogoče izvojeti boljše stališče.

Vsički približajoče zime hiti mladina v mesto. Posebno pa niso le obstane na farmah posamezni, zato se klub ali skupaj delovnim razmeram vse sestavi v mestu. Dekleta so skoraj vse oddala od tu. Ni jih mar se farmarskega podelja, ki bi se tudi radi ženili, saj nje je bolj privlačno mesto s svojimi zabavami, katerih ne morejo dobiti med nepodobnimi farmarji. Nekatero so srečna, da jim mesto daruje ženine, s drugimi se vračajo bolj žalostne v pomlad.

Vkljub temu pa vidi Davis prihajajočo nevarnost v nestrpnih in lakomnih podjetnikih, ki hčijo za vsako ceno določiti delavcem najnižjo mezzo, saj po ohraniti najvišji profit. Njegove besede so bile pametne in preudarne!

Ali se bodo nestrpní in lakomni podjetniki ravnali po njih?

Najbrž ne, ker taki podjetniki ne poznavajo drugega kot samega sebe in svoj profit.

Davisove besede pa niso le pametne in preudarne, ampak so tudi zelo važne za delavstvo. Davis je s svojimi besedami konstatiral, da imamo v Ameriki res takе podjetnike, ki bi najraje določili delavcev najnižjo mezzo po sestra- dan brezposelnim delavskim masi, ki stoji pred tovarniškimi vratmi in prosi za delo.

Velebizniško časopisje je to odločno zaniklo, kar je delavski tajnik konstatiral, da postoji. In to je važno za delavstvo.

PONESREČEN POIZKUS.

"Bloomington Searchlight" je poznan kot neustrašen delavski list, ki ga lastujejo ondotne delavce strokovne organizacije.

Ta list je razkrinkal neko tvrdko, ki je na vodilnem mestu v boju za "odprto delavnico", da je kradla vodo. Skozi pet let je trajala ta tativna. Tvrda lana za sabo vse centralizirane podjetniške organizacije v Illinoisu. Zaradi tega je mislila, da ni potrebno, da citira uradnika pred porotnike in mu tam dokaže, da ni pisal resnice, ampak izbrati si ji hotela krajšo pot, da se maščuje nad delavskim listom in se tako potlači resnica.

Obrnila se je na poštno upravo, da se delavskemu listu odvzame privilegij drugega poštnega razreda. Poštar je sicer odgovoril vlijudo, a obenem je tvrdko podučil, da to ne gre.

Kaj stori tvrdka zdaj, še ne ve! Najbrž bo spravila moralno klofuto, ki jo ji je priložil delavski list. Ali njen poizkus, da se zatre delavski list, ker je poročal resnico, govorja jasno kot beli dan, kako domisljavi so nekateri podjetniki.

POMAGAJ SI SAM IN POMAGANO TI BO!

Te prislovice so se oprijeli strokovno organizirani delavci v Jacksonu, Mich., ko so spoznali, da so privatni bizniški interesi ustavili stavbinstvo z namenom, da znižajo delavske meze stavbiniških delavcev in če mogoče tudi razbijajo njih organizacije.

Delavci so organizirali svoje Stavbinstvo in posojilno društvo z glavnico petdeset tisoč kapitala. Društvo pôsodi dve tretjini kapitala na vrednost posestva. Komaj je bilo društvo ustanovljeno, so priceli kmalu pristopati novi člani v takem številu, da je bilo mogoče priceti z gradnjo domov.

Tako so bili poraženi privatni bizniški interesi, ker so delavci razumeli, da se je treba organizirati tudi gospodarsko, če hečajo biti kos svojim nasprotnikom.

tev radi elektrarno, da ostane občinska last, je ljudstvo odločno volilo z "ne". Poslodka je precej občinstvo. Evelethski narod plačujejo elektriko po 10c, domov stane v sosednjih mestih pa smo po 4c. To je lepa razlika, a ne pri vsem tem je aoudne mesto zadnje leto naredilo v podlagi 95. tisočakov čistega dobička. To ni bil udarec za župana, temveč za ljudstvo samo, ker reči mu je moral samo to, da ljudje ne počajo sami sebi dobrega. Toliko večji udarec pa je bil na njega, ko so razni hujščaki in mirokonstati sklitali skupaj petnajst granata s silnim pokonom, ki je naredila precej manjši udarec in lahko ranile poslankarjev sluga Lawrencea Blancharda. Sluga je hotel odviti svoj, ki je prišel po pošti in na ovitku je bilo zapisano, da je notri parfum. Ko je počasi razvil, je sklepel pokrov v strop, iz katere je skočila močna jaklena zmet in prestrateni sluga je videl granato, ki je še nikaj. Naglo je pograbil sklepko in jo zagnal v nosedino soko, toda granata je medtem že eksplodirala s tako silo, da se je strlela vse hiba, secule so se zipe na oknih in pohištvo je bilo razdejano. Poslaniš Herrick je prišel iz druge soko in pomagal raznemu službi in hib. Policija je pozneje zapeljala vhod v demobilirano soko in pričela z preiskavo.

Mnenje policije je da so granata poslali komunisti, ki že nekaj časa vodijo demonstracije proti ekskurziji Sacea v Vanzetiji v Ameriki. Ameriški poslanik je prejel noben protestni pisem, za katera se pa ni zmenil.

London, 20. okt. — Angleška policija straži stanovanje ameriškega poslanika Harveya, ki je bila prej več grazdilni pisem. Iz Bihaća v Bosni javljajo, da so tudi tam ameriška poslaništva, močno zastrašena.

Brisel, Belgija, 20. okt. — Belgijski komunisti so včeraj priredili velike demonstracije pred poslaništvom Združenih držav proti namernimi smrtni obsoedi Sacea v Vanzetiji, dveh italijanskih komunistov v Ameriki, ki sta bila pred nekaj meseci pokrivljena umrta v Dedhamu, Mass. Takoj po končanih demonstracijah je poslaniški straži obokila ameriške poslaništvo in mestne oblasti so prepovedale nadaljnje proteste.

Boston, Mass. — Obsodba Sacea in Vanzetiji je odložena dokler se ne reki vprašanje ponovne obnovave, katero zahtevajo njuni pravni zagovorniki.

Vstajanje reakcije v Nemčiji.

Berlin, 19. okt. — Nedeljske občinske volitve v Berlinu so pokazale, da je pričela stopati reakcija na povrnje v Nemčiji. Stranke levice, volinščak in neodvisni socialisti ter kosaunisti — so dobile skoraj vseglasno dovoljenje ljudstva, a gremi namenom, da razbijejo moč naših glasov, ga ne podpirajmo. — Pandan.

LJUBLJANA URADNIŠTVA.

L. J. Benid, Ill. — Najbolj se zadrži proti jetki z gibanjem na sveščenstvu, z učenjem močnih jedil kakor so kokola jajca v mleku. Spati je treba pri odprtih oknih in živeti redno, nezdravljivo življenje. To je najcenejši in najboljši zdravnik. — Zdravila, ki se jih izmed raznih učenjakov so draga in poleg tega ne toliko vredna kakor ona, ki vam jih more dati pravni narava, sveži zrak, dobra hrana in redno življenje. — Poslov.

AMERIŠKA POMOČNA AKCIJA

V RIMU.

Moskva, 18. okt. — Zadnji potek in soboto je bilo registriranje otrok v Moskvi, katero je prehranjeval Ameriška pomočna administracija. Okrog 600 otrok je bilo vpisanih in zdravniško preiskavani. Registriranje se nadaljuje.

Komisariat za vojno je sklenil,

da se obvezuje v glavnih provincah 4.700.000 parov usnjnih čevljev, 400.000 parov suknih škorjen in 600.000 parov volninskih ostrih: "Ti hočeš imeti de-

lo? Te ni sram! Ti ki imas tako

bogato založen salun in poseduj

je par dragocenih avtomobilov,

ki poseduješ dobro nabasanjo

močno ekinov. Kaj pa budem

dal onim, ki nimajo drugega ka-

kar kopijo otrok! Nak Joe, ne bo

ni, le sbogom pojdi!"

Da takden je bil omjenjen žu-

pan, toda glejmo, kaj je naredilo

zgodilo srečno.

Averije naplani vse žito.

Danaj, 20. okt. — Vlada se pri-

pravlja na uvedbo popolnega fit-

nings monopola. Kmetje bodo pri-

stojili vse njihov pridelek.

Da je bila volita žita vladi.

Italijanski socialisti ostanejo zupaj International.

Milan, Italija, 19. okt. — Letni kongres socialistične stranke v Italiji je bil včeraj zaključen in stranka je ostala, kjer je bila pred kongresom. Predlog, da se stranka pridruži moskovski internationali, je bil zoper porazen.

Na kongresu je bila znana nemška komunistka Klara Zetkin, ki je apelirala na delegate, da glasajo za tretjo internacionalo;

zato vred je apeliral tudi poseben zastopnik iz Moskve, toda včeraj se je držal sklepov zadnjega

kongresa v Livornu. Kongres je naredil važen zaključek, da italijanski socialisti pod nobenim pogojem ne smej ostopiti v buržoazno vlado in da njihova načela v parlamentu je nasprotovati vnakemu zakonodajstvu buržoazije in kapitalistov. Socialistična stranka je se vedno največja politična organizacija v Italiji in odlikuje se po tem, ker nima desnega krila. Italijanski socialisti so večinoma centristi, to je za vstop v tretjo internacionalo s pridržki, dočim je med njimi precej močna komunistična manjšina.

Konferenca v Londonu o novi internacionali.

London, 20. okt. — Eksekutiva angleške Labor Party je sklicala preliminarni sestanek raznih socialističnih voditeljev, ki imajo srankirati konferenco, na kateri se bo razpravljalo o ustanovitvi nove internacionale. Sestanka so se udeležili Frederick W. Jowett, predsednik izvrsne skupnosti angleške Labor Party, Arthur Henderson in nekaj drugih voditeljev iz Anglije, dalje Georg Leiderbörn iz Nemčije, Friderik Adler iz Avstrije, Jean Longuet iz Francije in Robert Grimm iz Švicarske.

Spanski in argentinski socialisti so tudi objuhili, da se pridružijo gibanju za novo internacionalo.

Ornogorski okupirali Skader?

Belgrad, Jugoslavija, 20. okt. — Iz Sarajeva je prilla vest, da so ornogorski prostovoljci osvojili Skader v Albaniji. Crnogorske čete vodi general Martinović. Vest ni potrjena.

Avtstria zavrgla buržaki pakt.

Dunaj, 20. okt. — Zbornični odsek za vnanje zadeve je zavrgel dogovor, ki je bil narejen med zastopniki Avstrije in Ogrske v Benetkah z ozirom na Buržaki.

Odsek je izjavil, da je sporazum preveč enostranski. Odsek je načelil avstrijski vladi, da ponovi pogajanja z Ogrsko, toda paziti more na interes avstrijske republike in na pravice prebivalstva v Buržaki.

Razmere v internacionalnih taborih so tudi preiskavana.

Dublin, Irsko mirovna konferenca v Londonu je sklenila, imenovati komisijo za preiskavo razmer v internacionalnih taborih, kjer so zaprti sinfajnovci.

To je kakor nekak kompromis na zahtevo sinfajnovcev, ki hočejo, da se vse ujetnike izpušta.

Grki rečejo o novi smagi.

Atene, Grčija, 20. okt. — Uradno se porga, da so grki čete v Mali Aziji zopet premagale Turke v dvadžinski bitki na južnem koncu fronte. Dva dni so Turki napadali grške pozicije, toda brez uspeha. Končno so Grki prešli v ofenzivo in vrgli Kemalove čete nazaj.

Vozovi drobla na Američane v Berlinu.

Berlin, 20. okt. — Padec nemške marke, katerih je danes 200 za američki-dolar, je povzročil velike sitnosti Američanom v Berlinu. Američani, ki hočejo menjati bančno nakaznico za \$1000, mora najeti avtomobil, da odpreje marke iz banke. Za tisoč dolarjev se namreč dobi 180.000 mark, in če je ta vsota v bankovih po sto mark, je že tak kup papirja, da ga je treba nesti v narodu.

Cene v Nemčiji se hitro približavajo ruskin cenam. Avtomobili se prodajajo po 200.000 do 600.000 mark, kar je 2000 do 6000 dolarjev v američkem denarju. Med

Nemci vlada velika panika in vsekdo, ki ima kaj denarja, kupuje razno blago, dokler ima marka še kaj veljave. Mnogi se boje, da Berlin kmalu postane drugi Dunaj, kjer vlada velika beda. Kljub goram papirnatemu denarju.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press)

Federacija strokovnih unij v Detroitu ne mara sodelovati v konferenci za omejitev brezposelnosti, katero je organiziral detroitski župan. Konferenca ima 56 članov in med temi sta bila imenovana samo dva zastopnika organiziranega delavstva. Federacija je nato zaključila, da se teh dveh ni treba.

Konvenčija Illinoiske delavake federacije v Aurora se je v četrtek bavila z znano Landisovo razsodbo v zadevi mezde stavbinskih delavcev v Chicagu. Sprejeta je bila rezolucija, ki ostro obsoja Landisovo razsodbo in poziva stavbinske delavce v Chicagu, da si soštejo nastopijo proti vsakemu poskušaju za odprtvo delavnico.

Delegacijo je vodil senator Wm. M. Calder, namen razstave je pa razobilil John J. Tigert, zvezni komisar za poduk.

Dr. William L. Ettinger, žolksi superintendent v New Yorku, je izročil predsedniku zveze, v katerem je bilo tisoč individualnih vabil za razstavo. Profesorica Sarka Hrbkova je obdržala kratke nagovorje v interesu plemenskih skupin, na kar so bili delegatje predstavljeni predsedniku po gd. Matildi Spenceovi, ki je aktivna tajnica organizacije.

Jugoslovansko skupino sta zastopala Ivan Mladinec in R. F. Hlacha.

Predsednik je izrazil veselje, da se je sešel s tolikimi zastopniki plemenskih skupin, poveličeval jih namen razstave in objubil, da po možnosti obiše razstavo.

Ob tej priliki je rekel: "Da bi enil mnogo državljan, četudi je prišel v Ameriko in je dal vso svojo energijo, da se napravi boljša republika, ako bi ne čutil, da svoje sorodno ljudstvo v deželi, iz katere je prišel."

"Ob istem času," je nadaljeval predsednik, "zelimo, da se delo vseh v Ameriki osredotoči v tem, da napravimo boljšo republiko za one, ki prihajo v Ameriko, da najde dom in naše ponudbe o ugodnostih. Vi razumeete, da je same težko zapustiti svoje dolnosti ob času vase razstave, ker se vrši ob tem času izredno važne konference v kapitolu, s katero sem zaposlen, ali da se pronadje, da lahko utemeljeno pomagam k uspehu vasega čudežnega podjetja, tedaj bom več kri.

Izdelan je bil tale načrt, po katerej se bo pomagalo tudi otrokom, ki nimajo nikogar, da zanje skrb. (a.) Vsekako lahko podje živjo nakaznico Ameriški pomožni upravi (American Relief Administration) v New Yorku v poštini nakaznici ali bančni nakaznici za ne manj kot deset dolarjev, ali pa tolikokrat po deset dolarjev na eni nakaznici, kot želi, da se pomaga osebi ali skupini, kateri pošljatej zeli pomagati. Pisarne se nahajajo v New Yorku, Washingtonu in Londonu.

(b.) Živjo nakaznice morata spremljati polno ime in naslov osebi, kateri je živež nakazan. Te nakaznice bodo odposlane direktno v Moskvo na Ameriško pomožno upravo.

(c.) Moskovska pisarna bo dala navodila upravam skladisk Ameriške pomožne uprave, da stopijo takoj v stik z osebami, katerim je nakazan živež in da se jim izroči živež, ki je zanje plačan.

(d.) Ako se ne morejo najti osebe, katerim je nakazan živež v devetdeset dneh, tedaj se vrne živjo nakaznica osebi, ki jo je kupila. Osebe, ki so kupile živjo nakaznice, bodo v najkrajšem času obveščene, da je bil živež izročen.

(e.) Živež je osem vrst, ki se nahaja v skladiskih: Moka, prekajena slanina, mast, olje, čaj, konzervirano mleko, koruzna močka, sladkor, kakav, riž in fiziol. Živež se bo oddaja po reških cenam, toda ena četrtina kupljenega živeža bo oddana prehranjevalnicam za prehranje otrok, ki so v potrebi. Tri četrinice živeža pa dobera, kateri je živež nakazan.

(f.) Ameriška pomožna uprava ima skladiska v Petrogradu, Moskvi, Samari, Simbirsku, Kazanu in Saratovu. Sprejemajo se živjo nakaznice tudi za druge distrikte, toda živež bo izročen po sistemu in dogovoru, ki se izdelata. Poslavljena bodo še druga skladiska, če pokažejo živjo nakaznice, da je ustavljivet takih skladisk potrebna.

V Združenih državah živi okoli dva milijona Rusov ali potomcev Rusov. Zahteva se splošno, da se pomaga njih sorodnikom in prijateljem, ki žive v Rusiji.

Kitajska vlada nima denarja.

Peking, 20. okt. — Kitajska banka je obvestila vlado, da ne bo več izplačevala njenih čekov, aka jih ne pokrije z aktualnimi bančnimi vlogami.

PREDSEDNIK POVABLJEN NA OBISK RAZSTAVE PLEMENSKIH SKUPIN.

Povabilo ga je 32 zastopnikov plemenskih skupin.

New York, N. Y. (Nov. biro America's Making). — Zastopniki 32 plemenskih skupin so povabili predsednika Hardinga zadnjega soboto, da se udeleži razstave, prirejene pod imenom "America's Making Exposition," ki pride dne 29. oktobra t. l. v orožarni 71. polka.

Delegacijo je vodil senator Wm. M. Calder, namen razstave je pa razobilil John J. Tigert, zvezni komisar za poduk.

Dr. William L. Ettinger, žolksi superintendent v New Yorku, je izročil predsedniku zveze, v katerem je bilo tisoč individualnih vabil za razstavo. Profesorica Sarka Hrbkova je obdržala kratke nagovore v interesu plemenskih skupin, na kar so bili delegatje predstavljeni predsedniku po gd. Matildi Spenceovi, ki je aktivna tajnica organizacije.

Jugoslovansko skupino sta zastopala Ivan Mladinec in R. F. Hlacha.

Predsednik je izrazil veselje, da se je sešel s tolikimi zastopniki plemenskih skupin, poveličeval jih namen razstave in objubil, da po možnosti obiše razstavo.

Ob tej priliki je rekel: "Da bi enil mnogo državljan, četudi je prišel v Ameriko in je dal vso svojo energijo, da se napravi boljša republika, ako bi ne čutil, da svoje sorodno ljudstvo v deželi, iz katere je prišel."

"Ob istem času," je nadaljeval predsednik, "zelimo, da se delo vseh v Ameriki osredotoči v tem, da napravimo boljšo republiko za one, ki prihajo v Ameriko, da najde dom in naše ponudbe o ugodnostih. Vi razumeete, da je same težko zapustiti svoje dolnosti ob času vase razstave, ker se vrši ob tem času izredno važne konference v kapitolu, s katero sem zaposlen, ali da se pronadje, da lahko utemeljeno pomagam k uspehu vasega čudežnega podjetja, tedaj bom več kri."

Izdelan je bil tale načrt, po katerej se bo pomagalo tudi otrokom, ki nimajo nikogar, da zanje skrb.

(a.) Vsekako lahko podje živjo nakaznico Ameriški pomožni upravi (American Relief Administration) v New Yorku v poštini nakaznici ali bančni nakaznici za ne manj kot deset dolarjev, ali pa tolikokrat po deset dolarjev na eni nakaznici, kot želi, da se pomaga sorodnikom in prijateljem v Rusiji, se mnoče.

Izdelan je bil tale načrt, po katerej se bo pomagalo tudi otrokom, ki nimajo nikogar, da zanje skrb.

(b.) Živjo nakaznice morata spremljati polno ime in naslov osebi, kateri je živež nakazan. Te nakaznice bodo odposlane direktno v Moskvo na Ameriško pomožno upravo.

(c.) Moskovska pisarna bo dala navodila upravam skladisk Ameriške pomožne uprave, da stopijo takoj v stik z osebami, katerim je nakazan živež in da se jim izroči živež, ki je zanje plačan.

(d.) Ako se ne morejo najti osebe, katerim je nakazan živež v devetdeset dneh, tedaj se vrne živjo nakaznica osebi, ki jo je kupila. Osebe, ki so kupile živjo nakaznice, bodo v najkrajšem času obveščene, da je bil živež izročen.

(e.) Živež je osem vrst, ki se nahaja v skladiskih: Moka, prekajena slanina, mast, olje, čaj, konzervirano mleko, koruzna močka, sladkor, kakav, riž in fiziol.

Živež se bo oddaja po reških cenam, toda ena četrtina kupljenega živeža bo oddana prehranjevalnicam za prehranje otrok, ki so v potrebi. Tri četrinice živeža pa dobera, kateri je živež nakazan.

(f.) Ameriška pomožna uprava ima skladiska v Petrogradu, Moskvi, Samari, Simbirsku, Kazanu in Saratovu. Sprejemajo se živjo nakaznice tudi za druge distrikte, toda živež bo izročen po sistemu in dogovoru, ki se izdelata. Poslavljena bodo še druga skladiska, če pokažejo živjo nakaznice, da je ustavljivet takih skladisk potrebna.

V Združenih državah živi okoli dva milijona Rusov ali potomcev Rusov. Zahteva se splošno, da se pomaga njih sorodnikom in prijateljem, ki žive v Rusiji.

Kitajska vlada nima denarja.

Peking, 20. okt. — Kitajska banka je obvestila vlado, da ne bo več izplačevala njenih čekov, aka jih ne pokrije z aktualnimi bančnimi vlogami.

ALI PRIDE DO ŽELEZNIČARSKIH STAVK?

(Nadaljevanje s prve strani.)

pet vpostavlja kupovalna moč farmarjev. Govore tudi, da je delegacija šla po končanem intervjuju zelo bojevita in jeans napram železnički kompaniji. Neki zelo vpliven tovarnar je izjavil, da se je spreobrnil in da je odslej za to, da vlada lastuje in obratuje železnice. Deputacija ni dobila nobene koncesije od pennsylvaniaške železničke družbe, ker uradniki te družbe hočejo boj do konca z železničkimi organizacijami in nočejo primati nobenega druga znižanja voznine kot na račun železničkih uslužbencov.

Glavni poštarski odbor, ki je izjavil, da poštni vozovi ostanejo v prometu, je mogoče član kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki mogoče član kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hoover gleda za oživljenje trgovine in zaradi tega razume položaj. Hays in Hoover sta edina diana kabine, ki najraje vidi, da se odreditev stavke prekliče in da se obe stranki zedinita na kompromisu. On je tudi najpraktičnejši političar med Hardingovimi podporniki. Boji se političnega poloma njegove politične stranke, aka napravi kakšno pomoto, ki porine deželo v transportni kaos, povzročen po unijah ali pa neavtoriziranih izbruhih.

Hans Heinz Evers:

Pajkinja.

Ko se je dijak medicince Richard Braeckmont odločil, da se preseli v sobo št. 7 malega hotela Stevens v ulici Alfred Stevens 6, so se bile v tem prostoru tri zaporene petke obesile tri osebe na okenski križ.

Prvi je bil neki švicarski trgovski potnik. Našli so njegovo truplo šele v soboto zvečer; zdravnik je ugotovil, da je smrт nastopila v petek med peto in šesto popoldne. Truplo je viselo na močnem kavljku, zabitem v okenski križ, kavljku, ki so ga sicer rabili kot obdelalo za obleko. Okno je bilo zaprto, mrtvec je uporabil vrvico pri zavesi, da se je njenjo obesil. Ker je bilo okno zelo nizko, sta letali nogi skoro do kolen na tleh; samomorilec je moral imeti torej precej notranje sile, da je izvršil svoj namen. Nadalje so ugotovili, da je poročen in oče štirih otrok, da so bile njegove življenjske razmere popolnoma neogrožene in povoljne, da je bil vedrega, skoro veselega značaja. Česa napisanega, kar bi se nanašalo na samomora, niso našli, istotno ne kake vzroke; tudi kačemu svojih znancev ni bil nikoli sinil kaj takega, kar bi bilo v zvezi s samomorom.

Prav malo drugače je bilo z drugim slučajem. Artist Karel Krause, ki so ga kot transformista na kolo angažirali v bližnjem

Cirque Médano, je najel sobo št. 7 dva dni pozneje. Ker se naslednji petek ni prikazal k predstavi, je posiljal ravnatelj gledališča slugo v hotel; ta je dobil umetnika v nezaklenjeni sobi obeslenega na okenskem križu, in sicer v natančno isti okoliščinah. Ta samočiniti ni bil nič manjša uganka: priljubljeni artist je prejemal prav visoko plačo in njegova navaida je bila, da užije kot petinštvetleten mlad mož življenje v polnih časih. Tudi tu nič napisane, nič sumljivih izjav. Ostala je za njim edino stara mati, ki ji je sin točno prvega vsakega meseca pošiljal po 200 mark, da je mogla živeti.

Za gospo Dubonnet, lastnico malega, nedragega hotela, ki so se ga posluževali skoro samo članji bližnjih varietejev na Montmartru, je imel ta čudni drugi smrtni slučaj v isti sobi zelo neprjetven posledice. Nekateri njeni gosti so se že odselili, drugi pa vskakanjem klienti pa niso več prisluhali. Obrnila se je do žnjo sprijateljenega komisarja IX. okraja, ki ji je objavil, da stori vse ranjajo, kar bo v njegovih močeh. In tako se ni bavil s posebno marljivostjo samo s poslovodovanji po kakršnihkoli samomorilih vzrokih ob teh hotelskih govorov, temveč jih dal na razpolago tudi nekega nameščenca, ki se je nastanil v skrivnosti polni sreči. Bil je to ktračnik Charles-Maria Chaumil, ki se je sam prostovoljno javil za to. Kot star vojak, mornariški infanterist z enajstletno službeno dobo, je ta

seržan v Tonkinu in Annam*) izgvarjal in da bi se mu samo smejal, če bi več povedal. Na vendar tega dne ga ni bilo v policijski revir; našli so ga obeslenega na kaviju skenskega križa.

Tudi tu so bili znaki do najmanjje podrobnosti isti kakor v drugih slučajih. Nogi sta moleli po tleh, za vrv je služil trak pri zavesi, smrт je nastopila v česti popoldanski urki. Usta umrlca so bila na široko odprta in jezik je visel ven.

Ta tretji slučaj v sobi št. 7 je imel za posledico, da so še isti dan odpovedali vsi gostje, razen nekega nemškega profesorja v št. 16, ki je pa priljubil uporabiti po tleh, da je rdeči trak pri zavesi na dve sto frankov. Prvič, ker je nosil srečo, drugič — ker je prišlo v liste.

Ceš bi se prigodila ta zgodba v poletju, takoj v juliju ali avgustu tedaj bi gospa Dubonnet izkušila pač trikratno vstopo za traklisti bi potem gotovo po cele tedne polnili svoje stolpce s to novo. Tako pa, sredi sesone, volitve v Maroku, Perziji, bančni polon v New Yorku, nič manj kot tri politične afere — reanično, komaj si vedel, kje bi prostor vzel. Posledica je bila, da so slučaj način nekak čudna privlačna moč. Vendar je zatrjeval, da ni to v nikaki zvezi s samomorilom maršikako noč samevajoč prestat na straži, že maršikak nejavljen obisk po mačje plazečih se rumenih porečnih razbojnikov pozdravil z osvežujočim strehom iz svoje lebelovke**); tako se je

*) Dve francoski koloniji v jugozapadni Aziji.
**) Puške.

poznał: zdele se je tako nebistveno, da ga niso ne komisar ne kak drug očividec omenili reporterjem. Šele pozneje, po medicinskevih dogodajih, so se spet na to spomnili. Ko so namreč policiisti anali truplo seržana Charles-Maria Channierja z okenskega križa, je prilesla iz odprtih mrtvečev ust velika črna pajkinja. Domniha lhapec jo je sprošil s pratom proš, pri tem je zaklical: "Fej, vraga, spet taka bestja!"

(Dalje prihodnjič.)

PROSTI ČAS
porabite na njenje angleščine, ki vam bo služila vse poznejša leta. Kupite Angleško-slovenski besednjak. Cena \$5.00. Naročite na naslov:

Dr. F. J. Kerr,
6202 St. Clair ave.
Cleveland, Ohio.

BAKRENE KOTLE

Vse potrebujoči oprema, krožnometre, Malt Extract, Elixir, razne seme in izdelave. Komaj naredište z nimi: Zelen, Brinjevec, Kremki, Škodki in druge. Pomoč po veni.

VICTORIA SUPPLY CO.,
654 Morton Bidg., New York

VABILO NA VINSKO TRGATEV IN VESELICO,

katero priredi

SLOVENSKA GODBA V HERMINIE, NO. 2, PA.

v soboto dne 29. oktobra, 1921.

Vstopnina za moške 75c. Ženske so proste vstopnine.

Začetek točno ob 6:30 zvečer.

Ulijudno vabimo vsa sosedna društva, vse rojake in rojakinje domače in bližnje okolice, da se počneste vdeleže te naše prireditve. Vsestransko dobra in točna postrežba se jamči vsem. Mnogo zabave. Pridite vabi se zabavljajte z nami. Vabi

ODEBOR.

UDOVICA.

POVEST IN 18. STOLETJA.

Napisal L. H. Tomšič. Poslovnih Štefan Knava.

(Konec.)

"Torej ste vi pripravljeni", je povzel asesor. "To je zelo pametno. Ker drugače bi mogli imeti še več neprilik... morda bi izgubili vse, tudi eno pri kaptolu..."

"Moj Bog, to bi bila vendar krivica," je rekel Zana odločno. "Vsi vedo, da sem delal kakor trd in da je vse moja zasluha, kar sem si pridobil."

"Res je," se je vmešal sodnik, "in še ne bi imeli tega posestva, ne bi si pridobili nič".

"Tako je", je potrdil asesor. "Vidite torej, da ne more biti vse vaše, kar ste si pridobili."

"Koliko pa zahtevate za otroka?" je vprašal Zana mirno, ki se je bil že preje odločil za to.

Asesor in sodnik sta se razgovarjala sedaj v fatinatem jesiku, ki ga Zana ni razumel. Poslovavala sta se, koliko bi zahtevala.

"Čujte, domine! (Tako je asesor nazival človeka, ki ga je hotel zaničeval.) Sporazunela sta se, da od gotovega denarja, ki ga imate vloženega pri kaptolu, pripade polovica otrokomoma in vse fundus instrutut na posestvu".

Zana se je zanimal. Bil je pripravljen odstopeni tretjino, a kurator je zahteval polovico. Po kratkem molku je spregovoril:

"Malo preveč zahtevata, gospoda, a vendar naj bo. Deči polovica, in meni polovica. Ako je vodja gospoda kuratorja, pojedemo takoj jutri v Zagreb in uredimo vso stvar."

Drugi dan so napravili pri kaptolu pismo in Zana je dvignil svoj dečel.

Asesor se je takoj podal z Zano v Končino, kjer je moral voditi gospodarstvo. Drugi dan na to je povedal Zana asesorju, da gre na pot.

"Kam?" je vprašal asesor, ki je že to pričakoval.

"Na Ogrsko."

"Dobra misel... A vaša žena?"

Zana je mordil.

"No, bomo že mi skrbeli za njo!" je del asesor. "Saj tako niste vi nič."

Zana ni rekel nič, temveč se samo naklonil asesorju, ki je bil že popoln gospodar, pa je odšel v Gitino sobo.

"Žena, jaz odhajam!" je reklo suho in ravnučno.

Gita se je dvignila in pogledala svojega moča.

"Grem v svojo domovino", je nadaljeval Zana, "ker tu mi ni več obstanka. Za-te je pre-skrbljeno kakor tudi za otroka," je pristavil Zana, ki je hotel povedati, da ne mara ne za njo, ne za njena otroka.

"Ne vem, kedaž se vrnem... najbrže n-kdar."

"Kakor te je volja!" je izustila Gita napol glasno in zelo mirno.

"Torej z Bogom!"

Zana je odšel proti vratom, ne da bi bil dal roko svoji ženi. Okrenil se je, da bi videl, kako vpliva na Gito njegov odhod. Hladen mir je počar na njenem obrazu. Najmanjša sledi ni bilo po kaki rasburjenosti.

Jezno je zapri vrata za seboj ter odšel. Istrihip je padla Gita na kolena, dvignila suhi roki proti nebuh ter vzdahnala od vsega sreča:

"Hvala ti, vsemožni!"

XXIII.

Siroti se je zdelo, da se je prerodila. Dosedaj sušila svojega moča, tirana, se je sedaj čutila svobodno in gospodinje v lastni hiši. Telke nje-

ne muke so sedaj prenehale, ker je gospod kurator naročil, da naj čim bolj pazi na svoje zdravje... Šele sedaj je zapazila, kako so jo zapustili le moči. Komaj je hodila in pritisnila: je še naduha. Asesor je takoj uvidel njeno težko stanje, pa je dal poklicati Magdaleno iz samostana. To dlete je postal zrelo dekle ter je materi streglo. Tudi sosedje so se sedaj spomnili Gite. Vedeli so, da ni ona vsega kriva, pa so jo prideli obiskavati.

Nekega dne je prišla v Gitino grad že skoro pozabiljena baronica Pudencijana. Dolgo se nista videli, a je vendar baronica dobro vedela, kako se godi z Zito. Šele, ko je zvedela, da je Zana odšel, se je nehala jezit nad Gito. Vedela je že na prej, da sirote boleha, pa je sklenila jo obiskati.

Ko je baronica stopila v Gitino hišo, se je takoj oglasila s svojim močnim glasom:

"No, kje si? Kaj se me bojiš? Margarita!"

Gita je takoj spoznala njen glas, pa je z nekim strahom odprla pologoma vrata.

"To si ti!" je zaklicala Pudencijana, opazivši Gito, ki jo je komaj spoznala. "Za božjo voljo, kako pa izgleda?" je govorila baronica daje.

"Čula sem, da si bojna", je nadaljevala baronica ter se po svoji navadi zvalila v naslonjač. "A vendar nisem mislila, da te najdem takšno. Dovolj sem sišala. A sedaj budi pozabiljeno vse! Vse ti odpuščam!" In s temi besedami je po ljubili osivele lase.

"Pa si tudi osivila... skoro ne od starosti, temveč od tripljenja in žalosti. Kaj čemo! Bog je tako hotel. Kaj pa otroka?"

"Magdalena je pri meni! Streže mi."

"A Jelena!"

"Ona se odstuje!"

"Ali si jo poklicala k sebi?"

"Bojim se, da se ne odzove moji besedi!"

"Zmotila si se. Ona me je tako prosila, da je k tebi privedem... no, saj sem jo tudi privredila."

"Jeleno!" je zaklicala Gita radostno.

"Da njo!... Čaka na hodniku, da jo pokličem! Bala se je, da bi je ti ne vsprejela..."

Materinska ljubezen se je prebudila za hip v Giti z vso silo.

"Ah, kako bi je ne!" je dejala z mehkim glasom. "Komaj čakam, da jo objarem. Jelena, Jelena," ter je stekla k hodniku.

Na ta klic se je prikazala na pragu krasna mlada žena z dveletnim detetom na rokah. Bil je unuk Gitin, prava očetova slika.

"Moj otrok!" ter je poljubila in objela.

"Ah, kako sem srečna srečna brezmejno!" je vskliknila Gita ter vzela vnučka Jelenu, ki ga je strastno pritisnila na prsa. "Samo zdravje mi daj sedaj v življenje... moj Bog!"

* * *

Siroti se ni izpolnila ta želja. Njena boleznen se je vedno bolj slabšala in v hladni jeseni je morala. Gita leži v postelji. Dva meseca na to je je vseha smrт. Umrla je v narodju svoje dece, ki je bila največja tolalja do smrti.

Vest o Gitini smrti je takoj drugi dan raznesla po Zagrebu. Izvedeli so tudi samostani in cerkve, katerim je Gita dajala velike darove, a ni eden zvonov se ni oglasil za pokoj njene duše, in ni se darovala v njih ni ena maša za mir njene duše.

Pa tudi druge sirote, ki so nekdaj stegovali v solzah roke za njeno miločino, se niso spomnile ni z enim očenjam velike dobrotnice; temveč so pa obsojali javno njeno življenje ni bilo sad po božnosti in ljubezni, temveč častihlepnost in licer-

Tako plačuje svet.

poznał: zdele se je tako nebistveno, da ga niso ne komisar ne kak drug očividec omenili reporterjem. Šele pozneje, po medicinskevih dogodajih, so se spet na to spomnili. Ko so namreč policiisti anali truplo seržana Charles-Maria Channierja z okenskega križa, je prilesla iz odprtih mrtvečev ust velika črna pajkinja. Domniha lhapec jo je sprošil s pratom proš, pri tem je zaklical: "Fej, vraga, spet taka bestja!"

(Dalje prihodnjič.)

Delavec brez delavnikoga časa-pisja je bolkar vojnik brez pulke.

Marodite se in škrte svoje glas-

lo "Prosveta."

Delavnik list je sila, s katero

rečuna vadi nasprotnik.

VABILO NA VINSKO TRGATEV IN VESELICO,